

Iltahämmärän laskeutuessa meno villiintyy kaupungin kaduilla.

Suuri ja leppoisa NEW ORLEANS

4.1.2025 12.00

Arkisto - New Orleans on kokenut kovia, mutta matkailijat ovat palanneet ja Bourbon Street on aivan yhtä hilpeällä tuulella kuin ennenkin. Kaupungin henki on kuolematon.

Teksti: CAROLINE KOIVISTO, Kuvat: RAMI KOIVISTO

Jotkut puhuvat New Orleansin kaupungista "ennen" ja "jälkeen". Lienee selvää, että hurrikaani Katrina on käsitteiden taustalla. Itselläni on New Orleansista useita ennen ja jälkeen -kokemuksia. Ensimmäisen kerran vierailin siellä vuonna 2002. Moni lentoyhtiö oli silloin perunut lentojaan kaupunkiin, koska tornado Isidore oli pyyhkäissyt kaupungin yli aiheuttaen tuhoja. Mississippijoki oli tulvinut ja osa suurista valtateistä oli veden peitossa.

Vuokraisäntäni San Franciscossa ihmetteli ääneen intoani lähteä New Orleansiin kaikesta huolimatta. Kerroin hänelle, että olin aikaisemminkin nähnyt orkaanin tuhoja. Satuini nimittäin olemaan Floridassa 1993 kun *Storm of the Century*, Vuosisadan myrsky - orkaani riehui. Se oli kieltämättä aikamoinen kokemus, mutta päätin silti lähteä New Orleansiin.

Perille pääseminen ei ollut helppoa. Kun monen mutkan kautta vihdoin saavuin New Orleansiin, ymmärsin miksi kaupunki tunnetaan myös nimellä *The Big Easy*. Niin rento oli tunnelma suurista aineellisista vahingoista huolimatta.

Hyvin lähellä kaupungin keskustaa istui komea *blue harry* -lintu keskellä valtatietä ymmärtämättä, ettei ollut tavallisella reviirollään Mississippin suorämeikössä. Näky oli hyvin epätodellinen.

Hiekkasäkkejä ei ollut vielä ehditty korjata pois edes legendaariselta matkailijoiden suosimalta Bourbon Streetiltä, eikä kaikkia myrskyltä suojaavia ikkunaluukkuja oltu avattu. Bourbon Street vastaanotti kuitenkin vierailijansa iloisena ja villinä. Etelävaltioiden kuuluisa vieraanvaraisuus kietoi bluesin, voodooon, hyvän ruoan, jättikokoisten drinkkien ja syntisen elämän maailmaan. Huomista ei ollut, oli vain tässä ja nyt.

Aamun sarastus paljasti ylipääsemättömän totuuden siitä, että olin kylläkin hyvin hurmaavassa, mutta köyhässä etelävaltiossa, jossa huomattava osa kaupungin asukkaista elää virallisesti määritellyn köyhyysrajan alapuolella.

Vain kivenheiton päässä Bourbon Streetiltä, jossa valkoiset ja värilliset juhlivat rinta rinnan, sijaitsevat plantaasit, joissa vähän aikaa sitten valkoinen rotu oli mustan herra. Olipa New Orleans yhtenä etelävaltioiden suurimpana satamakaupunkina aikoinaan myös orjakaupan keskus.

Usein matkailijat viipyvätkin kaupungissa vain pari päivää, sillä kaupungin ikuinen juhlatunnelma kysyy vierailijalta voimia ja pidempi oleskelu saattaa käydä raskaaksi. Silti kannattaa käydä tutustumassa johonkin plantaasiin, esimerkiksi vuonna 1787 rakennettuun Destrehaniniin joka on dokumentoidusti vanhin plantaasi Mississippin alajuoksulla. Opastetuilla kierroksilla opas kertoo mielellään rakennuksen 100-200 vuotta vanhasta sisustuksesta käsittäen muun muassa Ranskan keisari Napoleon Bonapartelta lahjaksi saadun kylpyammeen. Amerikkalaiset ovat hyvin otettuina kuulemastaan, nuori kansa kun ovat. Kaksisataa vuotta on heille pitkä aika, kun eurooppalaiselle tuskin täytyvät edes antiikkikäsittelyn kriteerit.

Mielenkiintoisempaa olisi kuulla enemmän niistä kuudesta orjasta, jotka rakensivat Destrehanin, tai niistä 250 orjasta, jotka tekivät työtä tämän kyseisen plantaasin sokeri- ja indigopelloilla. Amerikkalainen tuulen viemää -nostalgia vie kuitenkin voiton ja orjat mainitaan vain ohimennen.

Vierailu Destrehanissa on silti antoisa, jos hankkii lisäksi vaikka orjien elämästä kertovaa kirjallisuutta. Omin päin voi myös tutustua pieniin vaatimattomiin mökkeihin, jotka ovat pääosin peräisin maan sisällissodan jälkeiseltä ajalta, jolloin orjat periaatteessa saivat vapautensa. Näissä mökeissä arkipäivä on ollut huomattavasti vähemmän loistokasta kuin päärakennuksessa. Tätä historiaa ei liiemmin ole kunnioitettu, kun näihin vanhoihin orjamajoihin on sijoitettu plantaasin yleisökäymälät sekä juoma-automaatteja.

Moni kyynel on epäilemättä vierähtänyt Mississippijokeen. Sittemmin suru on korvaantunut naurulla ja musiikilla. *People on the river are happy to give*, laulaa **John Fogerty** kuuluisassa hitissään *Proud Maryssa*, joka osuvasti kuvaa kaupungissa ja koko osavaltiossa vallitsevaa avoimuutta ja ystävällisyyttä. Yhtä totuudenmukainen on legendaarinen kansanlaulu *House of the Rising Sun*, joka kertoo pieleen menneestä elämästä New Orleansissa. Näitä tarinoita riittää.

Nousevan auringon talon todellista olinpaikkaa tai olemassaoloa ei varmuudella tiedetä. Useita mahdollisia osoitteita on talolle esitetty, useimmat niistä kaupungin ranskalaisissa kortteleissa. Jotkut uskovat talon olleen aikanaan ilotalo, toiset uskovat laulun kertovan vankilasellistä, mutta koko paikka voi yhtä hyvin olla mielikuvituksen tuotetta.

New Orleansissa todellisen ja mielikuvitusmaailman rajat hämärtyvät ainakin jos heittäytyy voodooon maagiseen maailmaan.

Tarinan mukaan kaupungissa eläneen voodoo-kuningattaren **Marie Laveaun** henki elää vieläkin New Orleansissa. Voodoo on asukkaiden uskonto ja elämäntapa ja se näkyy kaikessa. Tarjolla on voodoo-mausteita, -ruokaa, -nukkeja ja jopa voodoo-museo. Matkailijoille järjestetyillä yöllisillä hautausmaakierroksilla voi nähdä zombien heräävän eloon, tavata voodooopappeja ja kurkistaa tulevaisuuteensa voodoo-ennustajan luona.

Elävää katutaidetta neworleansialaisittain.

Siipiraslaiva Natchez vie matkustajat Mississippijoen alajuoksuun Meksikonlahden suulle.

Ilo ja suru kulkevat käsi kädessä New Orleansissa. Jos matkailija onnistuu, hän saattaa nähdä hautajaiskulkueen, jossa vuoroin nauretaan ja itketään hyvin äänekkäästi. Musiikki vaihtelee tummasävyisestä bluesista iloiseen jazziin. Nämä ovat aidot neworleansilaiset hautajaiset vielä tänäkin päivänä.

Sirkusmainen karnevaalitunnelma on osa jokaista menoa kaupungissa, mutta todellinen karnevaalihiipentuma Mardi Gras järjestetään vuosittain laskiaistiistaisin. Silloin sadat tuhannet juhlijat valtaavat kadut täyttäen ne musiikilla ja värikkäillä kulkueilla. Tällä alkujaan katolilaisella perinteellä on yli kolmesataa vuotta vanhat juuret New Orleansissa. Ranskalaiset uudisraivaajat perustivat kaupungin ja toivat perinteen sinne.

Värikäs on juuri oikea sana kuvaamaan kaupunkia, sen asukkaita ja siellä vallitsevaa tunnelmaa. Koska kaduilla on aina yön juhinnan jäljiltä runsaasti värikkästä rekvisiittaa, kuten muovihelminauhoja ja palasia höyhenpuuhkista, hyödyntävät pikkulinnutkin näitä pesiensä rakennusmateriaaleina. Tuskinpa missään muualla voi nähdä niin värikkäitä linnunpesiä; turkooseja, oransseja, neonvihreitä ja purppuranpunaisia.

Majoittuminen ei ole aivan yhtä kallista kuin monessa muussa amerikkalaisessa kaupungissa. Alle sadalla dollarilla yöltä voi saada tasokkaankin hotellihuoneen ja vieläpä vain parin korttelin päästä Bourbon Streetiltä. Kannattaa varata hotelli näiltä kulmilta, minne menot pääasiassa keskittyvät. Joskin New Orleans kapeine katuineen on monista muista amerikkalaisesta kaupungista poiketen varsin jalankulkuystävällinen. Etäisyydetkään eivät ole kovin pitkiä keskustan alueella.

Mardi Gras nostaa huomattavasti hotellien hintoja, jopa moninkertaistaa, ja minimi oleskeluaika on silloin käytössä monessa hotellissa.

Sekä luonto että ihminen ovat aiheuttaneet paljon surua New Orleansissa, mutta paljasjalkainen neworleansilainen ei suostu hylkäämään kotikaupunkiaan kuin väliaikaisesti sääolosuhteiden niin vaatiessa.

Kun saavuin New Orleansiin tornado Isidoren jälkeen, minua lentoasemalta kyydinyt taksikuski oli menossa kyydin jälkeen kotiin pakkaamaan tärkeimmän omaisuutensa ja perheensä autoon paetakseen uutta tornadoa Lilyä, jonka odotettiin saapuvan muutaman päivän sisällä. Edessä oli uusi koettelemus ja muutaman päivän ajan seurasin kuinka kaupunkilaiset valmistautuivat naulaamalla luukkuja ikkunoidensa eteen ennen kuin lähtivät tien päälle.

Kävelin pitkin Mississippin rantoja ja tunsin, kuinka tuuli voimistui päivä päivältä, tunti tunnilta. Kun viranomaiset ilmoittivat sulkevansa Louis Armstrongin lentokentän ja kehottivat ihmisiä poistumaan kaupungista, liityin poispyrkivien joukkoon. Oli tullut aika sanoa näkemiini New Orleansille. Kuka tietäisi, kuinka pahoja tuhoja Lily saisi aikaan kun Mississippijoen ja Meksikonlahden suuret vesimassat antaisivat voimaa orkaanille?

Tuhoja Lily saikin aikaan, mutta se ei ollut pahimpia myrskyjä ja New Orleans säästyi tällä kertaa. Kun kaksi vuotta myöhemmin vuonna 2004 palasin kaupunkiin, oli Bourbon Street hilpeä ja jos mahdollista, vieläkin syntisempi. Yläosattomat ja alaosattomat baaritanssi- ja puputyttöineen, nauravia, iloisia ihmisiä juhlimassa - meno oli juuri sellaista kuin oli totuttu näkemään.

Kaupunginosa talot ovat ranskalaisten rakentamia ja ne poikkeavat arkkitehtonisesti täysin totutuista amerikkalaisista. Lieneekö se syynä siihen, että kaupungissa vierailevat matkailijat muista osavaltioista ajattelevat olevansa jossakin muualla kuin kotimaassaan, ja käyttäytyvät siksi hyvin epäamerikkalaisella tavalla vilautellen rintojaan. Tämä nimittäin kuuluu Bourbon Streetin tapoihin.

Ranskalaisten talojen parvekkeilla seisovat ihmiset heittelevät värikkäitä muovihelminauhoja alas kadulle väkijoukkoon vaatiensa sitä henkilöä, joka poimii helminauhan itselleen paljastamaan povensa. Helminauhamyynti on varsinaista bisnestä, ja ovathan ne mukavia tuliaisia. Kaupasta ostettuna tai kadulta noukittuna - valinta on matkailijan. Helminauhojen lisäksi Bourbon Streetillä myydään muitakin juhlimiseen kuuluvia muovirihkamataroita, voodooesineitä, matkamuiistoja ja t-paitoja.

Destrehanin orjat asuivat näissä vaatimattomissa mökeissä.

Useimmat matkailijat panostavat viihdetarjontaan musiikin muodossa. Baareista kuuluu elävää musiikkia, joistain bluesia, joistain iloista paikallista kreolilaista pyykkilaudalla soitettua zydecoa tai perinteistä rokkia. Äänet sulautuvat kakofoniaksi. Ei ole aivan tavatonta, että jossakin baarissa esiintyvä kitaristi välillä poikkeaa kadulle yleisön joukkoon soittamaan pari riffiä. Meno on villiä. Sisäänpääsymaksua ei useimmiten peritä, mutta baareissa on ostettava tietty minimimäärä drinkkejä, tavallisesti kolme, yhden esityksien aikana.

Drinkkejä New Orleansissa on monenlaisia, mutta suosituimpia lienevät jäädytetyt daiquirit ja erityisesti kaupungin nimikkojuoma *Hurricane*. Pieni varoituksen sana on kyllä paikallaan. Hurricane sisältää runsaasti alkoholia, se on jättikokoinen drinkki ja niitä ei monta kannata juoda, ellei sitten halua laskea helminauhoja aamulla arvuutellen mistä kaupasta ne tuli ostettua, vai tulivatko sittenkään?

New Orleans herää myöhään. Vaikka kaupungin ohjelmatarjonta onkin hyvin yöpainotteinen, tekemistä ja näkemistä riittää myös päivällä.

Käynti legendaarisessa kahvilassa Café Du Mondessa on suositeltavaa, kuten myös kierros French Marketissa, jossa voi tehdä paitsi edullisimmat myös erikoisimmat tuliaisostokset.

Café Du Monde on oiva paikka nauttia aamiaista neworleansilaisittain, eli kuppi vahvaa paikallista kahvia ja muutama *beignet*, joka on eräänlainen uppoaistettu leivonnainen, jota ei muualta saa. Kahvilan beignet ovat tunnettuja ja ne tarjoillaan vastapaistettuina runsaan tomusokerin kera. Jos niitä kaipaa kotiin vietäväksi, voi leivonta-aineita ostaa kätevässä pakkauksissa. Pekaaniäpähkinäkeksit ja käsintehdyt praliinit ovat myös suosittuja tulsiaisia.

Lisää paikallisia herkkuja löytyy French Marketin ulkoilmamarkkinoilta. Tulista ja vielä tulisempaa ruokaa on tarjolla valmistettuna ja kotiin vietäväksi. Tabascokin on täältä kotoisin. Salaisuus neworleansilaisen ruoan taustalla tuntuu olevan valmiit mausteseokset. *Etouffée* eli katkarapumuhennos, *gumbo* eli tulinen cajunilainen keitto, jossa on sekä mausteista makkaraa että mereneläviä, *jambalaya* eli tulisesti maustettua riisiä, useimmiten porsaanlihalla, ovat kaikki maistamisen arvoisia. Kannattaa kokeilla myös Mississippijoen pehmeäkuorisia rapuja, jotka useimmiten tarjoillaan friteerattuina, mausteista, mustapintaista *blackened beef* -pihviä ja megakokoista *po'boy*-voileipää, jota ei taatusti muualta saa.

Yleisesti ottaen neworleansilainen ruoka ei ole kovin kevyttä, mutta kaupunki on tunnettu hyvästä ruoasta. Siellä syntynyt sanonta kuuluu sen mukaisesti: *never trust a slim chef* - älä koskaan luota laihaan kokkiin.

Kreoli on yleisnimitys afrikkalaista verta omaaville karibialaisille ja heidän kehittämänsä kreoliruoka on lähtöisin nimenomaan New Orleansin kaupungista. Vieläkin kuuluisampi on Etelä-Louisianasta kotoisin oleva cajunkeittiö. Cajuneissa on intiaanin, espanjalaisen, saksalaisen, ranskalaisen ja afrikkalaisen verta. Cajunkeittiö on maailmankuulu ja siitä kuuluu suuri kiitos Louisianan omalle, Suomessakin vierailleelle maailmanluokan keittömestarille **Paul Prudhommelle.**

New Orleansissa on useita kokkikouluja, jotka järjestävät muutaman tunnin kestäviä kursseja. Ne ovat hyvin suosittuja ja ehdottomasti tutustumisen arvoisia, jos on kiinnostunut ruoanlaitosta. Osallistumismaksu, sisältäen ruokailun sekä kurssidiplomin, on noin 150-200 dollaria.

Hieman vähemmän, noin 30 dollaria maksaa retki Mississippijoen paikallisen cajunoppaan johdolla. Osallistujat haetaan pienoibusseilla hotelleista ja viedään jonkin matkaa kaupungin ulkopuolella odottavalle jokiveneelle.

Ei ole turvallista seikkailla omin päin suorämeikköissä, joten nämä retket ovat oikeastaan ainoa tapa päästä näkemään lähemmin New Orleansia ympäröivää villiä ja jännittävää luontoa sekä sen eläimiä. Retkellä näkyy upeita lintuja, pesukarhuja, alligaattoreita ja joskus myös isoja kuristajakäärmeitä.

Vedestä nousevat puut luovat aavemaisen tunnelman ja matkailijan mielessä voi käydä kiitollisuus siitä, että pääsee turvallisesti pois ennen pimeän tuloa. Paikalliset oppaat tuntevat paikat kuten omat taskunsa ja tietävät jopa miten alligaattorit voi houkuttaa veneen lähelle matkailijoiden kuvattaviksi. Salaisuus piilee vaahtokarkeissa.

Jos jalat väsyvät, voi pienen matkan Misisippijoen rannan tuntumassa matkustaa raitiovaunulla.

Ranskalaiset vaikutteet ovat selvästi havaittavissa New Orleansin arkkitehtuurissa.

Mukava tapa tutustua kaupungin keskustaan on kiertoajaminen hevosvaunuilla.

Kun on kyllästynyt juhlahumuun ja kaipaa vähän rauhallisempaa menoa, sitä löytyy Audubon Aquarium of Americasista, joka on yksi Pohjois-Amerikan upeimmista akvaarioista. Siellä voi nähdä pingviinejä sekä vaikuttavan määrän suuria haikaloja. Pientä hain poikasta pääsee silittämäänkin, ja karheatahan se tuntuu kuin kissan kieli.

Hyvin lähellä kaupungin keskustaa sijaitsee Audubonin eläintarha, joka sekoin on yksi Pohjois-Amerikan upeimmista ja ehdottomasti vierailun arvoinen paikka.

New Orleans ei ole lapsiystävällinen kaupunki, vaan se on aikuiseen makuun, nuorille ja nuorekkaille. Se asia ei ole muuttunut, totean palatessani ensimmäistä kertaa pyörremyrsky Katrinan jälkeen, ajankohtana jolloin kevään 2011 tornadot ja pyörremyrsky riepottelevat Yhdysvaltojen eteläosia pahemmin kuin vuosikymmeniin. Ihmishenkiä on taas menetetty ja aineelliset tuhot ovat valtavat. New Orleansin asukasluku on nyt alle 400 000, eli jopa 100 000 vähemmän kuin ennen Katrinaa.

Matkailijat ovat kuitenkin palanneet ja Bourbon Street on aivan yhtä hilpeällä tuulella kuin ennenkin. Sen henki on kuolematon.

NEW ORLEANS FAKTAT

Sijainti: New Orleans sijaitsee Yhdysvalloissa Louisianan osavaltiossa, Meksikonlahden pohjukassa noin 170 kilometriä Mississippijokea pohjoiseen.

Asukasluku: Vuonna 2010 asukkaita itse New Orleansin kaupungissa oli noin 350 000. Asukasluku kasvaa kun pyörremyrsky Katrinan jälkeen evakossa olevat palaavat kaupunkiin

Viralliset kielet: Louisianan osavaltiossa on kaksi virallista kieltä, englanti ja ranska. Noin viisi prosenttia asukkaista puhuu äidinkielenään ranskaa

Ilmasto: Louisiana on subtrooppista aluetta, joten talvet ovat miellyttävän leutoja ja päivän keskilämpötila tammi-helmikuussa on noin 18 astetta. Kesät ovat kuumia ja kosteita - päivän keskilämpötila heinä-elokuussa on noin 32 astetta.

Turvallisuus: New Orleans kuuluu Yhdysvaltojen rikollisimpiin kaupunkeihin ja väkivalta- sekä henkirikokset ovat huomattavasti tavallisempia kuin muissa kaupungeissa. Erityisesti rikollisuus rehottaa köyhimmillä asuntoalueilla, joilla matkailijat eivät tavallisesti liiku. Matkailijan kannattaa välttää hiljaisia ja syrjäisiä katuja pimeään aikaan ja vahtia käsilaukkuja, lompakoita, kameroita ja muuta omaisuuttaan.

Matkustusasiakirjat: Yhdysvaltoihin matkustavan tulee hankkia sähköinen matkustuslupa ESTA (Electronic System for Travel Authorization) hyvissä ajoin ennen matkaa. Tämä käy kätevästi verkossa. ESTA-lupamaksu on 14 dollaria ja se on voimassa enintään 90 päivää kestäväällä turisti- tai liikematkalla kahden vuoden ajan, edellyttäen että myös passi on voimassa tämän ajan.

Aikaero Suomeen: -8 tuntia

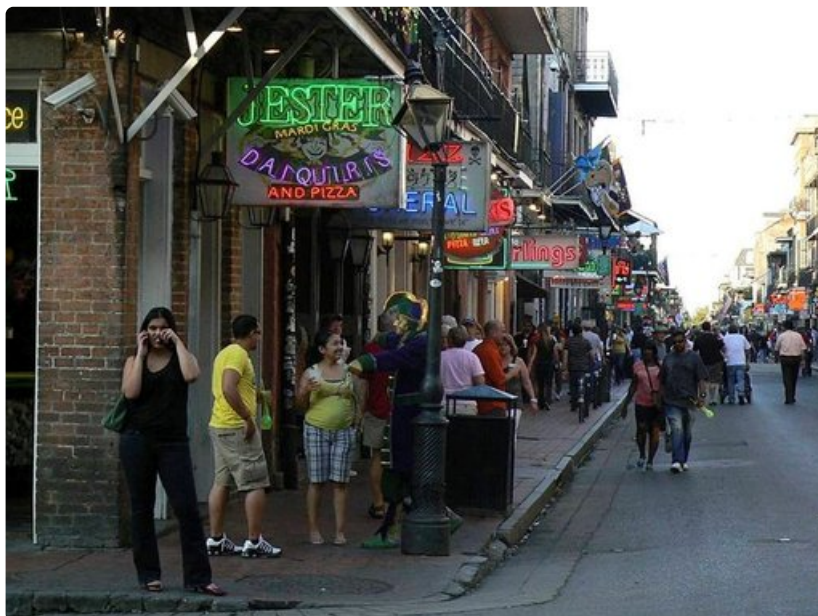
Sähkö: 110 V

Majoitusvaihtoehtoja: Hyviä keskitason hotelleja (hintaluokka noin 60-80 euroa/yö) aivan keskustassa ovat muun muassa Astor Crowne Plaza, Country Inn & Suites French Quarter, Holiday Inn French Quarter, Quality Inn & Suites Downtown

Opastettuja retkiä New Orleansin ympäristössä: Gray Line Tours, ATV Swamp Tours, Cajun Pride Tours, Cajun Critters Swamp Tour, New Orleans Plantation Country, Louisiana Tour Company LLC, katso myös www.neworleansonline.com

Kokkikouluja: Crescent City Cooks, New Orleans School of Cooking ja The New Orleans Cooking Experience sijaitsevat keskustassa.

(Arkistojuttu: Jutun hinta-ym tiedot perustuvat muutaman vuoden takaisiin tietoihin)

Bourbon Street on iltaelämän pääkatu, jossa musiikki soi ja kansa juhlii pitkälle aamuun.

Värikkäät koristeet käyvät kaupaksi.

Musiikilla on tärkeä sija kaupungin katuelämässä, eikä ihme, sillä New Orleansin oma poika Louis Armstrong on edelleen monen afroamerikkalaisen muusikon esikuva.